

**З НАГОДИ 70-річчя 3 ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
доктора економічних наук,
старшого наукового співробітника,
академіка АЕН України
ХАРАЗІШВІЛІ ЮРІЯ МИХАЙЛОВИЧА**

4 листопада 2016 року виповнюється 70 років видатному вченому-математику-економісту, доктору економічних наук, кандидату технічних наук, старшому науковому співробітнику, головному науковому співробітнику Інституту економіки промисловості НАН України, академіку Академії Економічних Наук України Харазішвілі Юрію Михайловичу.

Майбутній вчений народився у м. Острогожськ Воронізької області, але через місяць опинився на батьківщині батька – Грузії, у м. Тбілісі, де отримав середню освіту, а потім вступив до Київського інституту інженерів цивільної авіації. У 1969 р. закінчив Київський інститут цивільної авіації за спеціальністю «Математичні й рахувально-обчислювальні прилади та обладнання» та був залишений у лабораторії моделювання систем керування літальними апаратами КІЩА на посаді інженера, старшого інженера. Його наукове життя було пов'язано спочатку з технічними науками, а потім – з економічними.

У 1975 р. закінчив заочну аспірантуру КІЩА та захистив кандидатську дисертацію за фахом 05.13.13 – «Обчислювальна техніка». Є автором гібридних обчислювальних систем, що поєднують переваги аналогових та цифрових обчислюваних машин для моделювання динаміки польоту літальних апаратів (у тому числі космічних) у реальному масштабі часу. Особисто розробив компілятор для автоматизації складання схеми моделювання і масштабування аналогових машин на цифровій техніці. За цією тематикою отримав 3 авторських свідоцтва.

З 1977 по 1979 р. працював у Конструкторському бюро «Промінь» виробничого об'єднання ім. Артема у відділі перспективних розробок на посаді інженера-конструктора 1 категорії, де займався моделюванням та розробкою систем керування літальними апаратами для захисту задньої півсфери літальних апаратів – ракетами зворотного старту. З 1979 по 1984 р. працював у Київському філіалі всесоюзного НДІ радіоапаратури на посаді старшого наукового співробітника, де займався моделюванням та розробкою систем вторинної радіолокації – маяків-відповідачів. Розробив математичну модель системи вторинної радіолокації «запит-відповідь», що дозволило виявити «вузькі місця» системи та запропонувати нове вирішення проблеми звітності маяків-відповідачів з ймовірності «0,7» для 30 запитувачів до ймовірності «1» для 200 запитувачів з використанням розробленого алгоритму автопідстроювання частоти запиту. Користуючись досконалим знанням динаміки польоту літальних апаратів запропонував авіаційний робот для доставки маяків-відповідачів на задану територію, використовуючи метод бомбометання «з кабрирування». За цією тематикою отримав 2 авторських свідоцтва.

З 1984 по 1991 р. працював у Конструкторському бюро «Південне» у спеціалізованому відділі на посадах начальника сектора, начальника відділу, де займався розробкою систем автоматизованого проектування ра-

кетної техніки. Для вирішення проблем КБ «Південне» розробив інтелектуальний інтерфейс користувача-конструктора і відповідний компілятор на основі теорії кінцевих автоматів для автоматизації проектно-конструкторських робіт по ракетній техніці – систему штучного інтелекту АКТ з автоматичним генеруванням та виконанням програм на ФОРТРАНІ – автоматизоване конструювання типове.

У зв'язку з розформуванням військово-промислового комплексу (ВПК) та зупиненням фінансування відділ в КБ «Південне» був ліквідований та наукова діяльність була тимчасово зупинена та Ю.М. Харазішвілі був вимушений займатися бізнесовою діяльністю. Саме в цей період доля звела його з головним офтальмологом України – академіком М.М. Сергієнком, якій запропонував йому взяти участь у вирішенні проблеми світового рівня – розробці штучною кришталіка для ока з автоматично змінною фокусною відстанню. Для вирішення цієї проблеми і розроблення математичної моделі ока Ю.М. Харазішвілі знадобились всі знання, які він отримав в інституті студентом, а саме: теорія магнетизму, опір матеріалів – вигин гнучких плівок з жорстко закріпленими кінцями, гідравліка рідини – перетікання рідини через затоплений отвір, оптика. Через рік модель працювала та доводила справедливості теоретичних міркувань. За результатами досліджень у 2001 р. було отримано патент на винахід «Штучний кришталік для ока», а також пропозицію зайняти місце першого заступника директора з наукової роботи майбутнього інституту мікрохірургії ока, але президент Л. Кучма не знайшов грошей для відкриття цього інституту. По технічним наукам Ю.М. Харазішвілі опублікував 40 наукових праць та отримав 6 авторських свідоцтв.

Наукова діяльність Ю.М. Харазішвілі в економічній сфері почалась у 2001 р. з простого запитання колишнього підполковника СБУ з аналітичної обробки інформації ТОВ «Альфа і К»: «Ви займались моделюванням складних технічних систем. А зможете змоделювати економіку?» З цього моменту сфера наукових інтересів Ю.М. Харазішвілі перемістилася в площину економіки на посаді заступника директора з наукової роботи та розвитку ТОВ «Альфа і К». За два роки було самостійно вивчено всі існуючі економічні теорії та розроблено математичну модель загальної економічної рівноваги «Альфа», яка з 2004 р. та 5 років поспіль займала перше місце за точністю прогнозів економічного зростання у консенсус-прогнозі Міністерства економіки України.

У 2005 р. отримав пропозицію працювати у Державному НДІ інформатизації та моделювання економіки Міністерства економіки України на посадах завідувача сектором, заступником директора з питань моделювання економічних систем, першим заступником директора з наукової роботи, де підготував та захистив у 2009 р. докторську дисертацію «Системне моделювання важелів регулювання економічного зростання» за фахом 08.00.03 – «Економіка та управління націо-

нальним господарством». За цей час до 2010 р. був науковим керівником та безпосереднім виконавцем 10 НДР за тематикою Міністерства економіки України. Додатково були виконані НДР на замовлення АРК, Херсонської обласної ради, Державного агентства з інвестицій та інновацій. За цей період розробив власний універсальний метод оцінювання тіншової економіки, якій за функціональними можливостями переважає всі існуючі методи оцінювання тіншової економіки разом взяті, а саме: тіншовий ВВП, тіншова зайнятість, тіншова заробітна плата, тіншове завантаження капіталу, тіншові доходи бюджету, тіншове енергоспоживання, рівень тіншового чистого експорту, тіншове проміжне споживання, тіншове споживання домогосподарств на рівні країни, регіонів та основних видів економічної діяльності.

У 2010 р. отримав пропозицію працювати у Національному інституті стратегічних досліджень на посаді головного наукового співробітника у відділі макроекономічного прогнозування та досліджень тіншової економіки, де займався прогнозуванням розвитку економіки, дослідженням тіншової економіки та моделюванням економічної безпеки держави. Розробив методологію інтегрального оцінювання рівня економічної безпеки держави та регіонів, модель виявлення тіншових схем міжрегіонального обміну товарами та послугами, або про порушення на митницях, ввів новітні індикатори економічної безпеки регіонів: рівень економічної залежності регіонів та рівень тіншового чистого експорту через нерівність лівої та правої частин макроекономічної тотожності визначення ВВП за методом кінцевого використання на регіональному рівні. За цей період був виконавцем НДР щодо розробки Стратегії розвитку до 2020 р. на замовлення АРК та Кіровоградської області. За сумлінну працю в Інституті, зразкове виконання службових обов'язків, проявлену ініціативу і творчість у роботі отримав подяку дирекції Інституту та Міністерства регіонального розвитку.

З жовтня 2015 р. почав працювати в Інституті економіки промисловості НАН України у відділі проблем регуляторної політики та розвитку підприємства на посаді головного наукового співробітника.

За цей час був безпосереднім виконавцем наукових розробок, присвячених проблемам моделювання та діагностики стану сталого (соціально-економічно-екологічного) розвитку, структурно-технологічної модернізації та обґрунтування сценаріїв Стратегії розвитку регіонів України з позицій економічної безпеки. За його участю підготовлена наукова доповідь щодо модернізації економіки Донецької області до 2020 р. з позицій сталого розвитку та розділ національної доповіді щодо сталого розвитку промисловості України з позицій економічної безпеки.

За період наукової діяльності в економічній сфері опублікував 90 наукових праць, а загалом – 130, із них 6 монографій.

Ю.М. Харазішвілі досвідчений, компетентний фахівець, який володіє почуттям нового, прагненням до пошуку нетрадиційних рішень найважливіших задач з розвитку і зміцнення економіки. Він професіонал у багатьох напрямках науки, техніки, економіки. Його ширий гумор породжує незбагненну силу духу і думок, з якими не можна не погодитись, тому що вони глибоко професійні, мудрі і по-людськи правильні. В своїх дослідженнях він намагається високо нести звання Академіка АЕН України, активно застосовуючи свої знання в галузі економіко-математичних методів.

Всі, хто працював і працює поруч з Вами, бачать у Вас успішного Вченого, вимогливого до себе і колег, добру і чуйну Людину. Ви досягли чималих успіхів, кожним днем свого життя доводячи, що працюю і сумлінним ставленням до справи можна досягати високих наукових та життєвих цілей. Попереду у Вас чимало складних завдань, вирішення яких вимагає подальшого творчого розвитку наукової і організаторської думки, напруженої та копіткої праці.

В день Вашого Ювілею ми ради бачити Вас, як завжди, енергійним і бадьорим, мудрим і далекоглядним, повним творчих планів, націлених на майбутнє. Щиро бажаємо Вам, *Юрію Михайловичу*, міцного здоров'я, сімейного щастя, благополуччя. Нехай усі Ваші плани неодмінно втіляться в реальність, майбутнє принесе успіх і задоволення від виконаної роботи, і нехай удача яскраво освітлює Ваш життєвий шлях!

Вчена рада Інституту економіки промисловості НАН України,

Президія Академії економічних наук України,

*Редколегія журналу
“Вісник економічної науки України”*